

**Briuselis, 2024 m. spalio 4 d.
(OR. en)**

14191/24

**ACP 104
PTOM 16
GROENLAND 2
FIN 866
RELEX 1222**

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2024 m. spalio 4 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generalinei sekretorei Thérèse BLANCHET
Komisijos dok. Nr.:	COM(2024) 437 final
Dalykas:	KOMISIJS ATASKAITA TARYBAI dėl užjūrio šalims ir teritorijoms pagal Sprendimą dėl užjūrio asociacijos, įskaitant Grenlandiją, ir pagal 11-ąją Europos plėtros fondą teikiamos finansinės pagalbos įgyvendinimo 2023 m.

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2024) 437 final.

Pridedama: COM(2024) 437 final

Briuselis, 2024 10 04
COM(2024) 437 final

KOMISIJOS ATASKAITA TARYBAI

**dėl užjūrio šalims ir teritorijoms pagal Sprendimą
dėl užjūrio asociacijos, įskaitant Grenlandiją,
ir pagal 11-ąją Europos plėtros fondą teikiamos
finansinės pagalbos įgyvendinimo 2023 m.**

**Ataskaita dėl užjūrio šalims ir teritorijoms pagal Sprendimą
dėl užjūrio asociacijos, įskaitant Grenlandiją,
ir pagal 11-ąją Europos plėtros fondo teikiamos
finansinės pagalbos įgyvendinimo 2023 m.**

Ivadas

2021 m. priėmus Sprendimą dėl užjūrio asociacijos, įskaitant Grenlandiją¹, 2023 m. yra tretieji septynerių metų trukmės Europos Sąjungos (ES) ir 13-os užjūrio šalių ir teritorijų (toliau – UŠT) santykių laikotarpio įgyvendinimo metai.

UŠT ir ES partnerystė grindžiama Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) IV dalimi ir Sprendimu dėl užjūrio asociacijos, įskaitant Grenlandiją, priimtu pagal SESV 203 straipsnį. Pagal Sprendimo dėl užjūrio asociacijos, įskaitant Grenlandiją, 1 straipsnį, šio sprendimo tikslas – remti darnų UŠT vystymąsi ir platesniu mastu skatinti Sąjungos vertybes.

Sprendimu dėl užjūrio asociacijos, įskaitant Grenlandiją, dvi ankstesnės priemonės: ankstesnis Užjūrio asociacijos sprendimas², kurio įgyvendinimas remiamas Europos plėtros fondo lėšomis, ir papildomas Sprendimas dėl Grenlandijos³, kurio įgyvendinimas finansuojamas ES biudžeto lėšomis, sujungiamos į vieną priemonę, kuriai skirtas tas pats finansavimo šaltinis – ES biudžetas. Dabar šis sprendimas taikomas visoms UŠT.

Naujasis sprendimas yra bendradarbiavimo su UŠT 2021–2027 m. programavimo pagrindas, grindžiamas išsamiu politiniu dialogu ir dialogu politiniais klausimais. Sprendimui dėl užjūrio asociacijos, įskaitant Grenlandiją, įgyvendinti šiuo laikotarpiu skirta 500 mln. EUR.

Atsižvelgiant į konkrečius UŠT poreikius ir joms kylančius sunkumus, bendradarbiaujant 2021–2027 m. laikotarpiu daugiausia dėmesio skiriama su UŠT ir ES bendrais interesais susijusiems veiksams. Remiantis orientacinėmis daugiametėmis programomis, prioritetinės bendradarbiavimo sritys pagal Sprendimą dėl užjūrio asociacijos, įskaitant Grenlandiją, visų pirma yra žalioji pertvarka, skaitmenizacija, darbo vietų kūrimas ir ekonomikos augimas bei žmogaus socialinė raida. Iki 2023 m. pabaigos buvo priimtos visos 16 orientacinių daugiametinių programų: 12 teritorinių orientacinių daugiametinių programų, skirtų Prancūzijos Pietų ir Antarkties Sritims⁴, 2 regioninės orientacinės daugiametės programos, skirtos Karibų jūros ir Ramiojo vandenyno regionams, ir 1 tarpregioninė orientacinė daugiametė programa, iš kurių 2 buvo priimtos 2023 m. (Volisui ir Futūnai skirta programa ir tarpregioninė orientacinė daugiametė programa)⁵.

2023 m. buvo toliau įgyvendinama keletas veiksmų, kurie pagal ankstesnį UŠT sprendimą⁶ buvo finansuojami 11-ojo Europos plėtros fondo (toliau – EPF) lėšomis.

Todėl ši ataskaita apima veiklą ir paramą, 2023 m. vykdytą ir teiktą pagal abu sprendimus:

¹ 2021 m. spalio 5 d. Tarybos sprendimas (ES) 2021/1764 dėl užjūrio šalių bei teritorijų ir Europos Sąjungos asociacijos, įskaitant Europos Sąjungos ir Grenlandijos bei Danijos Karalystės santykius, (Sprendimas dėl užjūrio asociacijos, įskaitant Grenlandiją).

² Tarybos sprendimas 2013/755/ES dėl užjūrio šalių bei teritorijų ir Europos Sąjungos asociacijos.

³ Tarybos sprendimas 2014/137/ES dėl Europos Sąjungos ir Grenlandijos bei Danijos Karalystės santykių.

⁴ Pranc. *Terres australes et antarctiques françaises*.

⁵ Daugiau informacijos apie UŠT ir priimtas orientacines daugiametės programas pateikta adresu [Užjūrio šalys ir teritorijos – Europos Komisija \(europa.eu\)](https://europe.eu/our-neighbours).

⁶ Žr. 3 išnašą.

- šios ataskaitos **I dalyje** apžvelgiama pažanga, 2023 m. padaryta įgyvendinant ankstesnį Užjūrio asociacijos sprendimą ir 11-ojo EPF programas;
- **II dalyje** apžvelgiama pažanga, padaryta įgyvendinant Užjūrio asociacijos sprendimą, įskaitant Grenlandiją, kaip nurodyta jo 86 straipsnyje;
- **III dalyje** apžvelgiama pažanga, 2023 m. padaryta palaikant ES ir UŠT dialogą;
- **IV dalyje** apžvelgiami tolesni veiksmai 2024 m. ir vėliau;
- **priede** pateikiama išsami informacija apie 2023 m. UŠT suteiktą finansinę paramą.

I. BENDRADARBIAVIMAS 2023 M. UŠT TEIKIANT PARAMĄ IŠ 11-OJO EPF

UŠT skirti 11-ojo EPF finansiniai ištekliai (ankstesnis Užjūrio asociacijos sprendimas)

Pagal ankstesnio Užjūrio asociacijos sprendimo 2 priedą 2014–2020 m. laikotarpiu UŠT skirti 11-ojo EPF ištekliai buvo paskirstyti taip:

- teritoriniam (dvišaliam) bendradarbiavimui – 229,5 mln. EUR;
- regioniniam ir visų UŠT tarpusavio bendradarbiavimui – 100 mln. EUR;
- humanitarinei pagalbai ir pagalbai ekstremaliosios situacijos atveju – 21,5 mln. EUR;
- palūkanų subsidijoms ir techninei pagalbai pagal UŠT investicinę priemonę finansuoti – 5 mln. EUR;
- studijoms ir techninei pagalbai – 8,5 mln. EUR.

Pagal 11-ojo EPF sąlygas 16 UŠT atitiko reikalavimus gauti teritorinius asignavimus. Greta trijų regioninių programų UŠT tarpusavio bendradarbiavimas skatinamas įgyvendinant bendrą teminę visų UŠT programą „Green Overseas“, kuri tebevykdoma.

Buvusios Jungtinės Karalystės UŠT buvo laikomos atitinkančiomis reikalavimus gauti EPF lėšas ir galėjo jomis naudotis, kol buvo užbaigtos atitinkamos įgyvendinamos programos.

Padėtis 2023 m.

a) Teritorinis bendradarbiavimas

2023 m. pagal Arubos ir Bonero teritorines programas buvo toliau įgyvendinami joms skirti asignavimai, o bendradarbiavimas su Sint Martenu ir Kiurasao vis dar buvo labai ankstyvame etape.

• Karibų jūros regionas

Aruboje buvo toliau įgyvendinama aukštojo mokslo programa (iki 2023 m. pabaigos išmokėta 12,29 mln. EUR), pagal kurią buvo diegiama universiteto gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos ir matematikos (angl. STEM) srities mokymo programa ir užbaigti statybos darbai, kad būtų galima fiziškai įrengti naują fakultetą ir laboratorijas, atidarysimus 2024 m.

Bonere buvo padaryta pažanga įgyvendinant biudžeto paramos programą jaunimo reikalų srityje (iki 2023 m. išmokėta 2,21 mln. EUR) ir tikimasi, kad ji bus visiškai įgyvendinta 2024 m.

2023 m. **Sint Martenas** tęsė darbą, susijusį su konkurso dokumentais dėl veiksmo vandens ir sanitarijos paslaugų sektoriuje įgyvendinimo panaudojant techninę pagalbą, siekiant plėtoti tarpvalstybinį bendradarbiavimą su kaimynine šalimi Sen Martenu (ES atokiausiu regionu). Sint Martenas taip pat pasinaudojo atsparumo didinimo ir reagavimo į nelaimės priemonėmis pagal 11-ojo EPF skubios pagalbos paketą (iki 2023 m. išmokėta 4,87 mln. EUR) vienos skubios pagalbos prieglaudos statybai.

2021 m. pabaigoje pasirašius finansavimo susitarimą, **Kiurasao** taip pat toliau rengė konkurso dokumentus, įgyvendinant salos atsparumo didinimo programą. Tikimasi, kad sutartis bus pasirašyta 2024 m.

b) Regioninis bendradarbiavimas

• Ramiojo vandenyno regionas

Ramiojo vandenyno regione regioninė programa PROTEGE (Regioninis vandenyno teritorijų ekosistemų tvaraus valdymo projektas, biudžetas – 36 mln. EUR) skirta kovai su klimato kaita ir ekosistemų būklės blogėjimu. Įgyvendinant programą PROTEGE, konkretūs jos rezultatai orientuoti į labai praktiškus tikslus, įskaitant Ramiojo vandenyno regiono UŠT tarpusavio dalijimąsi geriausios ūkininkavimo ir žuvininkystės praktikos pavyzdžiais. Finansavimo susitarimas pratęstas iki 2024 m. spalio mėn., kad būtų daugiau laiko veiklai įgyvendinti.

• Karibų jūros regionas

Karibų jūros regione įgyvendinant programą RESEMBID (atsparumas, tvari energetika ir jūrų biologinė įvairovė, biudžetas – 42,67 mln. EUR, iš kurių 2,67 mln. EUR, kaip su COVID-19 susijusi parama, skirta iš B paketo) daugiausia dėmesio skiriama atsparumo didinimui, tvariai energetikai ir jūrų biologinei įvairovei. Teritoriniais veiksmais vietos lygmeniu remiama tvari viešoji politika tikslinėse srityse kiekvienoje teritorijoje, o regioniniais veiksmais stiprinamas bendras intervencijos poveikis, telkiant bendro pobūdžio patirtį ir praktinę patirtį, dalijantis žiniomis ir įgyvendinant savitarpio mokymąsi visose teritorijose. 2023 m. buvo toliau sparčiai įgyvendinami 47 dotacijų projektai, apimantys visas paramą gaunančias teritorijas, (šiuo metu dar įgyvendinama 40 projektų, o 7 jau užbaigti). Įgyvendinant šią programą taip pat pasiekta svarbių rezultatų atsparumo didinimo ir pasirengimo nelaimių rizikai srityje: visų pirma, visose UŠT parengtos diagnostinės pasirengimo ekstremaliosioms situacijoms ir reagavimo į nelaimės ataskaitos ir sustiprinta partnerystė su Karibų jūros regiono katastrofų rizikos draudimo priemone (CCRIF). Užbaigti visi veiksmai pasirengimo nelaimių rizikai srityje. Iki šiol išmokėta 23,33 mln. EUR.

• Indijos vandenyno regionas

Nepaisant didelių logistinių suvaržymų ir sudėtingos pradžios, susijusios su COVID-19 aplinkybėmis, RECI projektas (Indijos vandenyno salų ekosistemų atkūrimo projektas, biudžetas – 4 mln. EUR) pagal 11-ąjį EPF ir toliau buvo sparčiai vykdomas visus 2023 m. Didelė lėšų dalis buvo skirta 2023 m. rengiant ir įgyvendinant naikinimo veiklą (deratizavimą) Amsterdame. Verta atkreipti dėmesį į kelis komunikacijos veiksmus: Tromleno ir Amsterdamo veiklos viešinimo planus ir straipsnių skelbimą, RECI knygelės parengimą, RECI antspaudą ir kelis vaizdo įrašus. Dar 2022 m. liepos mėn. buvo pasirašytas finansavimo susitarimo dalinis pakeitimas, kuriuo įgyvendinimo laikotarpis pratęstas 20-čia mėn. (iki 2025 m. sausio mėn.), kad būtų galima užbaigti visą suplanuotą veiklą.

• Visų UŠT teminė programa „Green Overseas – GO“

Ši programa, kuriai iš 11-ojo EPF skirta 17,8 mln. EUR, apima ES UŠT ir buvusias Didžiosios Britanijos užjūrio teritorijas. Joje daugiausia dėmesio skiriama tvariosios energetikos skatinimui ir atsparumo klimato kaitai didinimui. 2023 m. pradėta taikyti į paklausą orientuota GO priemonė. Pagal ją iš viso atrinkti 33 atskiri projektai, skirti įvairiems tyrimams arba techninei pagalbai, susijusiems su veiksmis, kurie tiesiogiai siejami su klimato kaita. Sukurta interneto svetainė ir interneto platforma. Įgyvendinant projektą 28-osios UNFCCC šalių konferencijos Dubajuje metu taip pat buvo surengtas gretutinis renginys apie daugialypio pažeidžiamumo indekso (angl. *Multidimensional Vulnerability Index*, MVI) vaidmenį pritraukiant finansavimą atsparumui stiprinti. Dėl šio veiksmo taip pat atsirado poreikis 2024 m. spalio mėn. Briuselyje surengti UŠT skirtą Kovos su klimato kaita finansavimo forumą.

c) Techninė pagalba ir institucinė parama

2022 m. įsteigtas Užjūrio šalių ir teritorijų jaunimo tinklas (toliau – UŠT jaunimo tinklas), finansuojamas pagal 11-ojo EPF techninio bendradarbiavimo priemonę, kurios suma sudaro 560 000 EUR. Įgyvendinimo laikotarpis – treji metai.

Pirmoji 25 jaunuolių (20–28 metų) grupė iš 10 skirtingų UŠT buvo atrinkta dalyvauti vienu metų trukmės mokymo kursuose, kurių metu jie siekė daugiau sužinoti apie ES ir UŠT partnerystę bei Europos institucijų veiklą ir užmegzti ryšius su bendraminčiais iš kitų UŠT.

2023 m. pirmoji grupė sėkmingai baigė savo kadenciją ir buvo atrinkta nauja 25 jaunuolių grupė, kurią sudarė atstovai iš **visų 13 UŠT, kurios yra ES asocijuotosios partnerės**. Per vieną metų kadenciją UŠT jaunimo tinklo nariai turėjo galimybę 2023 m. spalio mėn. savaitei atvykti pažintinio vizito į Briuselį, dalyvauti įvairiuose internetiniuose seminaruose ir nuotoliniuose susitikimuose, UŠT ir (arba) su jaunimu susijusiuose renginiuose jiems aktualiomis temomis ir kartu dirbti kuriant indėlį į UŠT ir ES forumą (vykusį 2024 m. vasario mėn. Briuselyje).

d) Europos investicijų bankas (EIB)

Taikant UŠT investicinę priemonę (48,5 mln. EUR), kurią EIB valdė pagal ankstesnę 2013 m. Užjūrio asociacijos sprendimą, buvo finansuojamos palūkanų subsidijos ir techninė pagalba (5 mln. EUR). EIB papildė priemonės finansavimą nuosavais ištekliais (iki 100 mln. EUR). Priemonė nustojo galioti priėmus naująjį Sprendimą dėl užjūrio asociacijos, įskaitant Grenlandiją, o veikla buvo užbaigta 2020 ir 2021 m.

Pagal 2023 m. vasario mėn. pasirašytą Komisijos, Jungtinės Karalystės ir EIB perdavimo susitarimą gryniosios grįžtančių srautų lėšos iš UŠT investicinės priemonės bus pridėtos kaip metinis nepaskirstytų lėšų fondo papildymas pagal Sprendimą dėl užjūrio asociacijos, įskaitant Grenlandiją. Tikimasi, kad iki 2027 m. grįžtančių srautų lėšos sudarys apie 35 mln. EUR, iš kurių 13,6 mln. EUR buvo gauta iki 2023 m. pabaigos.

UŠT dabar turi teisę siūlyti projektus pagal naująją programą „InvestEU“ konkurso tvarka, nes nebėra specialiai UŠT skirtų asignavimų. Parama teikiama, kai tik ji tampa prieinama. Pavyzdžiui, padedant Komisijai, 2023 m. Prancūzijos Polinezijoje ir Naujojoje Kaledonijoje buvo vykdoma EIB misija, siekiant skatinti Ramiojo vandenyno regiono UŠT dalyvavimą.

II. BENDRADARBIAVIMAS PAGAL NAUJĄJĮ UŠT SPRENDIMĄ 2023 M.

Finansiniai ištekliai pagal Sprendimą dėl užjūrio asociacijos, įskaitant Grenlandiją

Pagal šio sprendimo 1 priedą UŠT 2021–2027 m. laikotarpiu skirta 500 mln. EUR suma paskirstyta taip:

- 164 mln. EUR – teritoriniams (dvišaliams) asignavimams UŠT, išskyrus Grenlandiją;
- 225 mln. EUR – teritoriniams (dvišaliams) asignavimams Grenlandijai;
- 76 mln. EUR – regioniniam bendradarbiavimui, iš kurių 15 mln. EUR – UŠT tarpregioniniam bendradarbiavimui su kaimyninėmis šalimis ir teritorijomis, kurios nėra UŠT;
- 22 mln. EUR – studijoms arba techninės pagalbos priemonėms;
- 13 mln. EUR – nepaskirstytų lėšų fondui, skirtam nenumatytoms aplinkybėms, kylantiems uždaviniams ir naujoms tarptautinėms iniciatyvoms bei prioritetams.

Šiuo metu neveikiančios UŠT investicinės priemonės, kurią valdo EIB, grįžtančių srautų lėšos bus įtrauktos į nepaskirstytųjų lėšų fondą, kai tik jos bus gautos.

Remiantis Sprendime dėl užjūrio asociacijos, įskaitant Grenlandiją, nustatytais kriterijais, **12 UŠT (iš 13 UŠT) laikomos atitinkančiomis reikalavimus gauti dvišalius asignavimus pagal šį sprendimą**. Vienintelė negyvenama UŠT – Prancūzijos Pietų ir Antarkties Sritys – tinkamumo gauti finansavimą tikslais, kaip nustatyta Sprendimo dėl užjūrio asociacijos, įskaitant Grenlandiją, 84 straipsnio 1 dalyje, laikoma regionu, taigi šioje UŠT, užuot skyrus dvišalį asignavimą, įgyvendinama speciali regioninė programa.

Įgyvendinant **tris regionines programas**, skirtas atitinkamai Karibų jūros, Ramiojo vandenyno ir Indijos vandenyno regionams, siekiama skatinti to paties regiono UŠT, kurių uždaviniai ir prioritetai yra panašūs, bendradarbiavimą. Veiksmams, kuriems skiriamas regioninis asignavimas, remiamas išsamių regioninių programų ir projektų, kuriais sprendžiami tokie uždaviniai, rengimas ir įgyvendinimas. Viena iš pagrindinių Sprendimo dėl užjūrio asociacijos, įskaitant Grenlandiją, naujovių yra **tarpregioninis bendradarbiavimo paketas**, pagal kurį numatyta skirti lėšų UŠT bendradarbiavimui su kaimyninėmis Afrikos, Karibų ir Ramiojo vandenyno (AKR) valstybėmis ir (arba) kitomis trečiosiomis šalimis, taip pat su ES atokiausiais regionais skatinti.

Padėtis 2023 m.

a) Teritorinis bendradarbiavimas

2023 m. baigėsi UŠT skirtų teritorinių asignavimų programavimas. Dabar vykdomos **visų teritorijų orientacinės daugiametės programos**, įskaitant 2023 m. patvirtintą paskutinę Voliso ir Futūnos salų orientacinę daugiametę programą, kuria skatinamas socialinis ir ekonominis vystymasis, daugiausia dėmesio skiriant tvariame turizme (20,4 mln. EUR).

2023 m. įsibėgėjo 2021–2027 m. bendradarbiavimui numatytų asignavimų **įgyvendinimas**, įskaitant tris daugiametės veiksmų planus (skaitmenizacijos planą pagal Arubai skirtas e. valdžios veiksmų gaires – 14,2 mln. EUR, 2024 ir 2025 m. Grenlandijos švietimo planą Grenlandijai – 71,25 mln. EUR ir 2023 ir 2024 m. paramos priemonės – 3,4 mln. EUR), taip pat iki 2023 m. pabaigos patvirtintus du metinius veiksmų planus (Bonero vandens ir sanitarinių paslaugų planą – 4,6 mln. EUR, Grenlandijos aplinkos atžvilgiu tvaraus augimo planą – 22,5 mln. EUR). Šių veiksmų prioritetinės sritys visiškai atitinka žaliojo kurso prioritetus, taip pat skaitmeninio amžiaus ir darbo vietų kūrimo ir ekonomikos augimo

darbotvarkes. Priėmus šiuos veiksmus, 2021–2023 m. įsipareigojimais kartu sudėjus pasiekė 42 proc. viso pagal Sprendimą dėl užjūrio asociacijos, įskaitant Grenlandiją, skirtą 500 mln. EUR paketo. Pažymėtina, kad su žaliuoju kursu susijusios temos atsispindi 14 iš 16 priimtų orientacinių daugiamečių programų. Tai reiškia, kad apie 47 proc. visų Sprendimo dėl užjūrio asociacijos, įskaitant Grenlandiją, išteklių bus skirta bendradarbiavimui žaliojo kurso srityje (pvz., atsinaujinančiųjų išteklių energijos, biologinės įvairovės, nelaimių rizikos mažinimo, tvaraus žemės ūkio, nuotekų tvarkymo ir aplinkos atžvilgiu tvarus augimo klausimais).

2023 m. pasirašyti trys finansavimo susitarimai dėl Karibų jūros regiono UŠT: Saboje dėl tvarios ir atsinaujinančiųjų išteklių energijos (4,1 mln. EUR), Sint Eustatijoje dėl tvarios energijos (2,9 mln. EUR) ir Sen Bartelemy dėl nelaimių rizikos valdymo (2,5 mln. EUR). Pagal Sabos ir Sen Bartelemy susitarimus 2023 m. buvo išmokėtos pirmosios išmokos, siekiančios atitinkamai 2,5 mln. EUR ir 0,25 mln. EUR.

2023 m. pasirašyti du finansavimo susitarimai dėl Ramiojo vandenyno UŠT: Prancūzijos Polinezijoje dėl tvarios vandentvarkos (31,1 mln. EUR) ir Naujoje Kaledonijoje dėl energetikos pertvarkos (30,9 mln. EUR). 2023 m. buvo pervesta pirmoji 6 mln. EUR dydžio išmoka Prancūzijos Polinezijai.

Sen Pjero ir Mikelono paramos biudžetui programa, skirta tvariame turizme, įgyvendinama visu pajėgumu. 2023 m. buvo priimtose reikšmingos darnaus vystymosi skatinimo priemonės, kaip antai daugiamečių energetikos programavimas, tvaraus turizmo skatinimas ir parama atsinaujinantiems energijos ištekliais. Ekonomikos diversifikavimo srityje įgyvendintos tokios iniciatyvos kaip atvirieji duomenys, sutelktinio finansavimo platformos sukūrimas ir verslumo patrauklumo strategija. Be to, dėta pastangų siekiant skatinti įtrauktį pasitelkiant paramos programas, mokymą ir iniciatyvas, kuriais siekiama didinti jaunimo ir neįgaliųjų įsidarbinamumą. Konkrečiau kalbant, ES biudžeto parama sudarytos mokymo sąlygos 421 jaunuoliui (iš viso teritorijoje gyvena 5 974 gyventojai, iš kurių – 807 jaunuoliai). 2023 m. buvo pervesta pirmoji 7 mln. EUR išmoka.

Grenlandijoje baigta įgyvendinti 2021 m. patvirtinta parama biudžetui švietimo srityje, pervedus paskutinę išmoką, (iš viso išmokėta 27,8 mln. EUR, iš jų 5,3 mln. EUR – kintamosiomis dalimis). Įgyvendinant šią programą, be kita ko, padaryta pažanga naudojant IT sprendimus mažinant mokytojų trūkumą, geriau koordinuojant sektorius ir skatinant inovatyvius įgūdžius.

Naujojoje 2023–2024 m. švietimo programoje daugiausia dėmesio skiriama perkvalifikavimui ir kvalifikacijos kėlimui, patobulintoms profesinio mokymo programoms ir studentų gerovei, taikant naują Grenlandijos švietimo strategiją. Parama pradėta įgyvendinti 2024 m. pirmąjį pusmetį.

2023 m. patvirtinti naujos prioritetinės srities – aplinkos atžvilgiu tvaraus augimo – veiksmas, kuriems skirta 22,5 mln. EUR suma. Pagal ją bus skatinamas bendradarbiavimas tvariosios energijos, žaliavų, aplinkos ir mokslinių tyrimų srityse. Pagal ES strategiją „Global Gateway“ tikimasi sustiprinti ES poziciją Grenlandijoje, siekiant pažangos žaliosios pertvarkos srityje, pvz., pagrindinėje ypatingos svarbos žaliavų srityje, laikantis 2023 m. lapkričio mėn. pasirašyto Susitarimo memorandumo dėl tvarių žaliavų vertės grandinių.

2023 m. toliau vyko parengiamieji darbai, susiję su Europos Komisijos biuro atidarymu Nūke. Biuras buvo oficialiai atidarytas 2024 m. kovo 15 d. Jis padės administruoti didelę ES paramą Grenlandijai (225 mln. EUR pagal Sprendimą dėl užjūrio asociacijos, įskaitant Grenlandiją) ir sudarys palankesnes sąlygas toliau stiprinti mūsų partnerystę, be kita ko, palaikant dialogą politikos klausimais, glaudžiai bendradarbiaujant su Specialiuoju pasiuntiniu Arkties

klausimais. Be to, šis biuras, bendradarbiaudamas su atitinkamomis Komisijos tarnybomis ir kitais partneriais, įskaitant Europos investicijų banką, teiks informaciją ir skatins ES privačiąsias ir viešąsias investicijas Grenlandijoje, atsižvelgdamas į taikytinas ES finansines priemones ir remdamas strategijos „Global Gateway“ prioritetų įgyvendinimą.

b) Regioninis bendradarbiavimas

2023 m. priėmus likusią tarpregioninę orientacinę daugiametę programą⁷, dabar jau įgyvendinamos visos regioninės orientacinės daugiametės programos. Karibų jūros regiono orientacinė daugiametė programa, kurioje daugiausia dėmesio skiriama tvariam gamtos išteklių valdymui, jau buvo priimta 2022 m., o 2023 m. pradėta rengti veiksmų planavimo misija. 2023 m. tęsiamas darbas rengiant Prancūzijos Pietų ir Antarkties Sričių regioninės orientacinės daugiametės programos įgyvendinimo priemonę, kad ji būtų priimta 2024 m. Daugiausia dėmesio joje bus skiriama Prancūzijos Pietų ir Antarkties Sričių ir pietvakarinės Indijos vandenyno dalies jūrų aplinkos biologinei įvairovei ir ekologinėms funkcijoms išsaugoti. 2023 m. taip pat buvo toliau planuojami Ramiojo vandenyno regioninės orientacinės daugiametės programos veiksmai.

Be to, siekiant stiprinti UŠT regioninę integraciją atitinkamuose regionuose ir spręsti pasaulines problemas, tokias kaip klimato kaita, biologinės įvairovės nykimas ir maisto stygius, taip pat siekti darnaus vystymosi užtikrinant geresnį junglumą, Sprendime dėl užjūrio asociacijos, įskaitant Grenlandiją, numatyti specialūs ištekliai tarpregioniniam bendradarbiavimui. Šiam tikslui numatytas 15 mln. EUR dydžio paketas, o atitinkama orientacinė daugiametė programa buvo priimta 2023 m. lapkričio mėn. Informacija su UŠT apie šių išteklių programavimą kiekviename regione pradėta keistis paskutinį metų ketvirtį.

c) Techninė pagalba ir institucinė parama

2023 m. toliau buvo telkiama techninė pagalba, visų pirma siekiant padėti UŠT valdžios institucijoms formuoti naujus veiksmus, skirtus Bonerui, Arubai, Prancūzijos Pietų ir Antarkties Sritims, Volisui ir Futūnai, Grenlandijai ir Karibų jūros regiono programai. Parama taip pat apėmė pradinį metinio UŠT ir ES forumo organizavimo 2024 m. vasario mėn. Briuselyje etapą, dėl kurio 2023 m. lapkričio mėn. buvo sudaryta sutartis su paslaugų teikėju. Be to, buvo atrinkta specializuotoji agentūra UŠT ir ES partnerystei skatinti vykdant informavimo kampaniją. 2023 m. pagal techninio bendradarbiavimo priemones iš viso buvo išmokėta 0,9 mln. EUR.

2023 m. ES papildomai parėmė Užjūrio šalių ir teritorijų asociaciją (toliau – UŠTA) teikdama techninę pagalbą organizuojant institucinį dialogą su ES ir UŠTA ministrų konferenciją, surengtą UŠT ir ES forumo kuluaruose 2024 m. vasario mėn. Briuselyje. Kaip toliau nurodyta, veiksmingesniam ir sklandesniam UŠT ir ES dialogui visus metus ir toliau trukdė dideli administraciniai ir instituciniai UŠTA trūkumai.

Užjūrio šalių ir teritorijų asociacija (UŠTA)

Komisija ilgai ir tvirtai rėmė Užjūrio šalių ir teritorijų asociaciją (UŠTA), pripažindama jos svarbų vaidmenį įgyvendinant ES ir UŠT partnerystę. Nuo 2018 m., pakeitus ankstesnės techninės pagalbos formą, Komisija UŠTA prašymu ėmėsi finansuoti UŠTA sekretoriato einamąsias išlaidas sudarydama dotacijų sutartis.

UŠTA yra įsikūrusi Briuselyje, kaip privatus subjektas pagal Belgijos teisę (ne pelno organizacija). Nuo 2020 m. UŠTA viduje kilo vis didesnių administracinių sunkumų, dėl

⁷ Ramiojo vandenyno regiono (žaliųjų ir mėlynųjų maisto sistemų) ir Prancūzijos Pietų ir Antarkties Sričių (biologinės įvairovės) orientacinės daugiametės programos buvo priimtos dar 2021 m.

kurių 2022 m. net buvo įšaldyta asociacijos banko sąskaita, kuri oficialiai atblokuota tik 2023 m. gegužės mėn. Todėl didžiąją 2022 ir 2023 m. dalį UŠTA sekretoriatas buvo paralyžiuotas ir nebuvo įvykdytos sąlygos, pagal kurias 2023 m. turėjo būti pasirašyta nauja dotacija.

2023 m. Komisija atliko 2020 ir 2021 m. dotacijų sutarčių auditą ir perdavė UŠTA preliminarious išvadas. Komisijai buvo pateikta išsami 2022 m. išlaidų patikrinimo ataskaita. Šiuo metu vyksta su tuo susijusios Komisijos ir UŠTA konsultacijos.

Komisija paragino UŠTA imtis būtinų priemonių vidaus kontrolės sistemoms gerinti ir administraciniams gebėjimams bei valdymo praktikai stiprinti. Atsižvelgdama į tai, 2023 m. UŠTA surengė konsultacijas su savo nariais ir parengė savo 2021–2027 m. strategijos strateginį atnaujinimą, daugiausia dėmesio skirdama instituciniams ir administraciniams aspektams.

III. INSTITUCINIS DIALOGAS 2023 M.

Sprendimo dėl užjūrio asociacijos, įskaitant Grenlandiją, 14 straipsnyje nustatytos trys dialogo instancijos:

UŠT ir ES forumas

Metinis forumas yra aukščiausia politinė ES ir UŠT dialogo instancija. 2023 m. forumas iš pradžių buvo suplanuotas paskutinį 2023 m. ketvirtį, tačiau buvo atidėtas iki 2024 m. vasario mėn., kai UŠTA rotacijos tvarka pirmininkavo Grenlandija.

Trišalės konsultacijos / trišaliai susitikimai

2023 m. (kovo, birželio ir spalio mėn.) Briuselyje buvo surengti trys trišaliai Komisijos (pirmininkės), UŠT atstovų ir valstybių narių, su kuriomis UŠT yra susijusios, susitikimai. Visi šie susitikimai vyko mišriu formatu. Jų metu sudarytos sąlygos palaikyti dialogą politikos klausimais siekiant pasikeisti aktualia informacija, apsvarstyti prioritetines bendro intereso temas ir stebėti Užjūrio asociacijos sprendimo įgyvendinimo pažangą. Be to, jų metu buvo sudarytos sąlygos kolektyviai aptarti idėjas, kaip formuoti UŠT vaidmenį strategijoje „Global Gateway“ ir gilinti dialogą bei darbą investicijų srityje. Kiti aptarti klausimai buvo UŠTA institucinė padėtis, Sprendimo dėl užjūrio asociacijos, įskaitant Grenlandiją, tarpreigioniniam bendradarbiavimui skirtu paketo rengimo ir įgyvendinimo pažanga, visų UŠT informavimo kampanijos rengimas ir UŠT ir atokiausio regiono bandomosios iniciatyvos kultūros srityje („Archipel“) pristatymas. Galiausiai spalio mėn. trišaliame susitikime buvo sudarytos sąlygos nustatyti 2024 m. vasario mėn. Briuselyje vyksiančio 2024 m. UŠT ir ES forumo bendrus prioritetus, pasikeisti nuomonėmis apie planuojamą UŠT mokymą dėl aktyvesnio jų dalyvavimo ES horizontaliosiose programose ir informuoti valstybes nares ir teritorijas apie pagal UŠT jaunimo tinklo projektą vykdomą veiklą.

Ad hoc partnerystės darbo grupės

Partnerystės darbo grupių darbas priklauso nuo poreikių. 2023 m. nebuvo surengta jokių grupių susitikimų.

Dėl to, kad UŠTA patyrė administracinių sunkumų, 2023 m. ji buvo nepakankamai aktyvi ir nepakankamai koordinavo institucinį dialogą.

IV. ATEITIES PLANAI

Užbaigtas asignavimų pagal Sprendimą dėl užjūrio asociacijos, įskaitant Grenlandiją, programavimas, išskyrus nepaskirstytųjų lėšų fondą pagal Sprendimo dėl užjūrio asociacijos, įskaitant Grenlandiją, I priedą (žr. toliau).

2024 m. numatyti du nauji įgyvendinimo veiksmai: i) Karibų jūros regiono veiksmai aprūpinimo maistu, vandens ir biologinės įvairovės srityse (21 mln. EUR) ir ii) Voliso ir Futūnos socialinis ir ekonominis vystymasis (20,4 mln. EUR). Ramiojo vandenyno regiono veiksmų tvarių maisto sistemų srityje planavimas (36 mln. EUR) bus užbaigtas 2024 m. ir jie bus oficialiai priimti 2025 m. pradžioje.

Kartu bus toliau įgyvendinama nebaigta vykdyti veikla pagal ankstesnį Užjūrio asociacijos sprendimą (11-asis EPF), visų pirma teminė programa „Green Overseas“ ir regioninė programa RESEMBID, kol jos bus visiškai užbaigtos.

Kitas 2024 m. prioritetas – tęsti darbą rengiant veiksmus pagal tarpregioninę orientacinę daugiametę programą. Taip pat bus pradėta svarstyti, kaip naudoti nepaskirstytųjų lėšų fondą pagal Sprendimą dėl užjūrio asociacijos, įskaitant Grenlandiją, atsižvelgiant į strategijos „Global Gateway“ prioritetus ir galbūt derinant jį su regioniniais ir (arba) tarpregioniniais asignavimais.

2024 m. ir vėliau bus svarbu pasinaudoti strateginiu puikių UŠT ir ES santykių pranašumu ir toliau stiprinti UŠT vaidmenį įgyvendinant atitinkamas ES regionines strategijas, be kita ko, Arkties, Indijos ir Ramiojo vandenynų regione ir Lotynų Amerikoje, taip pat įgyvendinant Samoa susitarimą. Nors teritorinio ir (arba) dvišalio bendradarbiavimo programos yra gerai suderintos su strategija „Global Gateway“, kitas ES veiksmų prioritetas bus skatinti glaudesnius regioninės abipusiškai naudingos UŠT ir jų kaimyninių šalių bei teritorijų, įskaitant AKR valstybes ir ne AKR valstybes, ir atokiausių regionų partnerystės ryšius. Mūsų partnerystei bus labai svarbus ir horizontalusis prioritetas – nuolatinis jaunimo įtraukimas.

2023 m. pradėta informavimo kampanija dar labiau padidins visuomenės informuotumą ir sukurs teigiamą požiūrį į UŠT ir ES partnerystę. Ją papildys speciali mokymo veikla, kuria bus stiprinami UŠT gebėjimai aktyviau dalyvauti ES horizontaliosiose programose.

Komisija toliau bendradarbiaus su UŠTA, be kita ko, per trišales konsultacijas, dėl tolesnių veiksmų, susijusių su 2020, 2021 ir 2022 m. dotacijų auditais ir išlaidų patikrinimais. Kartu bus parengtos specialios techninės pagalbos schemos, kurios padės UŠTA įgyvendinti reformas ir vykdyti teisės aktais nustatytą veiklą.

Kitame UŠT ir ES forume, kurį numatoma surengti 2025 m. Aruboje, bus galima įvertinti finansinio bendradarbiavimo pagal Sprendimą dėl užjūrio asociacijos, įskaitant Grenlandiją, įgyvendinimą, aptarti bendro intereso temas ir strategiškai orientuoti ES ir UŠT partnerystę.